

DOI: 10.31548/hspedagog14(2).2023.67-71

УДК 37.017:377.36:63

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ІДЕАЛІВ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ**ПЕТРІВ А. Б.**, аспірант кафедри педагогіки**Національний університет біоресурсів і природокористування України**E-mail: petrivandrij023@gmail.com

Анотація: Статтю присвячено проблемі формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти. Уточнено суть даного поняття. Представлено авторську структурно-функціональну модель формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти. Виокремлено та обґрунтовано наступні блоки моделі: цільовий (мета і завдання), змістовий (структурні компоненти патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти), теоретико-методологічний (підходи, принципи), процесуальний (етапи розгортання методики, методи, форми, засоби роботи), оцінно-результативний (критерії та показники, рівні сформованості патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти).

Ключові слова: аграрний заклад фахової передвищої освіти; методика; патріотичні ідеали; патріотизм; моделювання; методологічні підходи.

Актуальність (Introduction). Перспективи інтеграції України в європейське співтовариство та прагнення стати на бік демократичних цінностей обернулися для українців активною боротьбою за збереження національного суверенітету, державності та територіальної цілісності. Особливо важливими в таких умовах є питання національного-патріотичного виховання, а також завдання формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти як представників національної інтелігенції, духовної та інтелектуальної еліти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Питання формування патріотичних переконань молоді завжди було актуальним і цікавило багатьох видатних українських педагогів, зокрема Г. Ващенко, О. Духновича, І. Огієнка, С. Русову, К. Ушинського та інших. Сучасні науковці продовжують досліджувати це питання і розробляти нові теоретичні та методичні підходи до формування патріотизму, особливо в умовах стрімкого розвитку суспільства. До цих вчених можна віднести І.

Бежа, О. Вишневського, В. Кузя, Н. Мойсеюка, О. Сухомлинську, К. Чорну та інших. Різні аспекти виховання студентів аграрних закладів освіти досліджені в працях К. Власенка, А. Галєєвої, І. Сопівник, Р. Сопівника. Проте, питання формування патріотичних ідеалів залишається мало дослідженим і вимагає подальшого детального вивчення. Модель формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти взагалі майже не представлено у наукових дослідженнях.

Мета (Purpose). Мета статті полягає у розробці та обґрунтуванні моделі формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти.

Методи (Methods). Для досягнення поставленої мети було використано ряд теоретичних методів науково-педагогічного дослідження: аналіз та синтез літератури на відповідну тематику, порівняння та систематизація, узагальнення різних поглядів; педагогічне моделювання.

Результати (Results). Як і будь-який інший процес, формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти є складним і тривалим.

© Петрів А.Б.

тичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти є трудомістким та багатоаспектним. Для цілісного осмислення, аналізу та вдосконалення цього процесу необхідним є пошук дієвого інструментарію, який сприяв би оптимізації шляхів, способів та термінів отримання результату. Таким інструментарієм вважаємо моделювання, яке передбачає отримання нової інформації про об'єкт (оригінал) шляхом створення та дослідження його заміника (моделі). У ході аналізу довідкової літератури було з'ясовано, що модель – це:

- «образ, аналог певного фрагмента природної чи соціальної дійсності» (Андрущенко, 2005, с. 141);
- така система, яка слугує засобом отримання інформації про іншу систему (Гончаренко, 2011);
- уявна або реально існуюча система, покликана відтворювати об'єкт дослідження і здатна змінювати його таким чином, що її вивчення сприяє отриманню нової інформації про цей об'єкт (Кремень, 2008).

Сучасні науковці інтерпретують поняття «модель» як проміжну ланку між теоретичними напрацюваннями дослідника та їх практичною перевіркою в реальних умовах (Вітвицька, 2006, с. 31); штучний елемент, створений для кращого пізнання, чіткого розуміння системи (Шило, 2002, с. 76-80); уявний, мисленнєвий або матеріальний об'єкт, створений у вигляді схеми, графіка, креслення тощо (Гуменюк, 2010).

Отже, незважаючи на те, що поняття «модель» багатозначне, вона зводиться до умовного образу (зображення, схеми, опису) деякого об'єкта або системи об'єктів. Конструювання моделі дасть нам змогу виробити ідеальну схему реального педагогічного процесу, що в свою чергу сприятиме оптимізації та спрощенню самого процесу дослідження, економії ресурсів; визначити структурні компоненти системи та зв'язки між ними.

У нашому дослідженні педагогічна модель формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти розглядається як складна цілісна система, представлена сукупністю взаємопов'язаних блоків: цільового (мета і завдання), змістового (структурні компоненти патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти), теоретико-методологічного (підходи, принципи), процесуального (етапи розгортання методики, методи, форми, засоби роботи), оцінно-результативного (критерії та показники, рівні сформованості патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти).

Як відомо Україна володіє значним природно-ресурсним потенціалом, основу якого становлять земельні, водні, лісові, мінерально-сировинні ресурси. Земля виступає основним засобом аграрного виробництва та економічного зростання держави. Попри це, останнім часом у побудові взаємовідносин між суспільством і природою з боку першого спостерігається деструктивний вплив: нераціональне природокористування, вирубка лісів, скорочення обсягів удобрення, недотримання протиерозійних заходів, розорювання пасовищ тощо. Здебільшого це спричинено домінуванням споживацьких інтересів над духовними. Крім того, станом на березень 2023 року близько 30% від усіх національних природоохоронних територій України уражені розпочатою рф війною; щодня армією агресора скоюються злочини проти флори і фауни, отруюється повітря та водні ресурси, що може призвести до екологічної катастрофи (Українська правда. Життя, 2023).

Отже, у сучасних умовах постійних викликів та загроз, політичних, економічних, суспільних та кліматичних змін, природних катаклізм і, головне, в умовах військової агресії рф назріла гостра соціальна потреба у підготовці майбутніх аграріїв зі сформованими па-

тріотичними ідеалами, здатних забезпечити продовольчу, екологічну та територіальну безпеку країни, її економічне процвітання.

У моделі формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти цільовий блок є системоутворювальним. Він інтегрує мету та завдання, враховуючи соціальне замовлення та потреби суспільства. Центральним поняттям цього блоку є мета: конкретно сформульована ціль, загальна орієнтація, передбачення результату діяльності, яке визначає курс дій, засоби та способи його досягнення. У контексті нашого дослідження метою є формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти.

Поставлена мета конкретизується у наступних завданнях:

1) передача студентам знань з історії України, економіки, знань про сталий розвиток;

2) формування позитивного ставлення до героїчних прикладів розбудови держави, демократичних цінностей, екологобезпечних способів господарювання;

3) актуалізація потреби долучення до громадсько-політичного життя країни.

Наступний блок моделі – змістовий – містить характеристику структурних компонентів патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти: мотиваційний компонент (потреба в наслідуванні прикладу героїчних та трудових прикладів боротьби за незалежність, розбудови та зміцнення української економіки, забезпечення економічного

добробуту); когнітивний компонент (знання з історії України, про борців за самостійність, економічні знання, знання про екологобезпечне господарство та сталий розвиток); емоційно-ціннісний компонент (емоційно-позитивне ставлення до громадянських обов'язків,

демократичних цінностей, прикладів розбудови держави, героїчних подвигів захисників територіальної цілісності, ціннісне ставлення до екологобезпечних та раціональних способів господарювання); діяльнісно-поведінковий компонент (готовність бути свідомим громадянином, наслідувати приклад борців за українську державність, відомих господарників, аграріїв, дотримуватись норм національного законодавства).

У теоретико-методологічному блоці моделі обґрунтовано основні підходи до формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти, а саме: системний (дозволяє визначити досліджуване явище як складну систему з безліччю взаємопов'язаних елементів); аксіологічний (дає можливість підійти до процесу формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти через засвоєння ними фундаментальних національних та загальнолюдських цінностей); культурологічний (сприяє інтеріоризації національних культурних цінностей та спрямуванню діяльності студентів на збереження і відтворення досягнень вітчизняної та світової культури); особистісно-орієнтований (базується на врахуванні індивідуально-вікових та мотиваційних особливостей студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти), діяльнісний (зумовлює орієнтацію системи підготовки студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти на діяльність як важливу умову й ефективний засіб формування патріотичних ідеалів).

Процесуальний блок передбачає поетапну реалізацію виокремлених нами педагогічних умов (формування стійкої мотивації студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти до самовиховання патріотичних ідеалів; забезпечення готовності наставників академічних груп аграрних закладів фахової передвищої освіти до формування патріотичних ідеалів; використання виховного потенціалу соціально-

гуманітарних дисциплін у формуванні патріотичних ідеалів здобувачів аграрних закладів фахової передвищої освіти; залучення студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти до різних видів позааудиторної діяльності патріотичного спрямування, які проводяться органами студентського самоврядування) за допомогою спеціально розробленого дидактичного інструментарію, тобто комплексу форм, методів, засобів формування патріотичних ідеалів.

Оцінно-результативний блок представлено критеріями (мотиваційно-цільовий, інтелектуально-когнітивний, рефлексивний, діяльнісний) та відповідними показниками і рівнями (високий, середній, низький) сформованості патріотичних ідеалів. Визначення критеріїв та показників було здійснено відповідно до компонентної структури патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти, а саме: мотиваційного, когнітивного, емоційно-ціннісного, діяльнісно-поведінкового компонентів. Результатом впровадження розробленої моделі є позитивна динаміка зростання рівня сформованості патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти.

Висновки і перспективи (Discussion). Сконструйована нами модель формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти дасть нам змогу виробити ідеальну схему реального педагогічного процесу, що в свою чергу сприятиме оптимізації та спрощенню самого процесу дослідження, економії ресурсів; визначити структурні компоненти системи та зв'язки між ними.

Список використаних джерел

1. Андрущенко, В. П. (Ред.). (2005). Філософський словник соціальних термінів. Харків, Україна: Р.І.Ф.
2. Вітвицька, С. С. (2006). Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 384.
3. Гончаренко С. У. (1997). Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. С. 304.
4. Гуменюк, Т. Б. (2010). Моделювання в педагогічній діяльності. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова, 66–72.
5. Кремень, В. Г. (Ред.). (2008). Енциклопедія освіти. Київ, Україна: Юрінком Інтер.

References

1. Andrushchenko, V. (Ed.). (2005). Filosofskyi slovnyk sotsialnykh terminiv [Philosophical Dictionary of Social Terms]. Kharkiv, Ukraine: R.I.F.
2. Vitvitska, S. (2006). Osnovy pedahohiky vyshchoi shkoly: Pidruchnyk za modulno-reitynhovoiu systemoiu navchannia dlia studentiv mahistratury [Fundamentals of Higher Education Pedagogy: Textbook for Master's Degree Students using the modular-rating system of education]. Kyiv: Center for Educational Literature, 384.
3. Honcharenko, S. (1997). Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kyiv: Lybid, 1997. P. 304.
4. Humeniuk, T. (2010). Modeliuvannia v pedahohichnii diialnosti [Modeling in Pedagogical Activity]. Scientific Journal of MP Dragomanov National Pedagogical University, 66–72.
5. Kremen, V. (Ed.). (2008). Entsiklopediia osvity [Encyclopedia of Education]. Kyiv, Ukraine: Jurinkom Inter.

A MODEL OF FORMATION OF PATRIOTIC IDEALS OF STUDENTS OF AGRICULTURAL INSTITUTIONS OF PROFESSIONAL PREHIGHER EDUCATION

Petriv A. B.

Abstract. *The article is devoted to the problem of the formation of patriotic ideals of students of agricultural institutions of vocational prehigher education. The essence of this concept has been clarified. The author's structural and functional model of the formation of patriotic ideals of students of agricultural institutions of vocational pre-higher education is presented. The following blocks of the model are distinguished and substantiated: target (goal and task), content (structural components of patriotic ideals of students of agricultural institutions of vocational higher education), theoretical and methodological (approaches, principles), procedural (stages of deploying the methodology, methods, forms, means of work), evaluation-resultative (criteria and indicators, levels of formation of patriotic ideals of students of agricultural institutions of vocational higher education).*

Key words: *agricultural institution of vocational pre-higher education; method; patriotic ideals; patriotism; modeling; methodological approaches.*